

De Minister van Klimaat en Groene Groei
Mevrouw drs. S.Th.M. Hermans
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Gasunie Transport Services B.V.
Postbus 181
9700 AD Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 22 50
E info@gastransport.nl
Handelsregister Groningen 02084889
www.gasunietransportservices.com

Datum
12 september 2024

Doorkiesnummer

[REDACTED]

Ons kenmerk
EA 24.0445

Uw kenmerk

Onderwerp
Overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2025/26

Geachte mevrouw [REDACTED],

GTS heeft op basis van de huidige Gaswet de wettelijke taak u jaarlijks een overzicht aan te bieden van de leveringszekerheid van gas¹. Met deze brief geven wij invulling aan die wettelijke taak voor het gasjaar 2025/26. Hierbij is tevens een prognose gegeven van ontwikkelingen tot 2030.

Wij hebben onze analyse over de benodigde capaciteit en volume voor leveringszekerheid op vergelijkbare wijze als voorgaande jaren uitgevoerd. Overeenkomstig met ons advies uit januari 2024², toont de capaciteitsbalans in gasjaar 2025/26 een klein tekort en is in de jaren daarna daarna positief. Echter, in de combinatie van een koud jaar, met hoge gasvraag, en een lagere beschikbaarheid van aanbod, toont de volumebalans wel een tekort. Ook dit beeld komt overeen met eerdere analyses, waarbij aangepaste uitgangspunten nu hebben geleid tot een kleiner tekort op de volumebalans.

Naast het aanbod op jaarbasis, is het van belang dat er middelen zijn die het verschil tussen de hoge wintervraag en lagere zomervraag kunnen balanceren. Met de sluiting van het Groningenveld en het veranderen van gasstromen als gevolg van het wegvallen van Russisch aanbod, zijn er minder middelen beschikbaar aan de aanbodzijde. Het belang van gasopslagen is hiermee toegenomen, evenals de vulgraad van deze gasopslagen aan het begin van de winter. Rekening houdend met de rol die Nederlandse gasopslagen mede spelen binnen de Noordwest-Europese gasmarkt, volgt uit de GTS-analyse een minimaal benodigd volume in seizoensopslagen van 110 TWh aan het begin van het winterseizoen 2025/26.

GTS heeft de varianten voor de analyse gebaseerd op realistische uitgangspunten en onzekerheden en heeft deze geconsulteerd bij marktpartijen. Hiermee zijn de effecten van meer extreme gebeurtenissen³, buiten de analyse gebleven.

Onze analyse en bevindingen worden hieronder en in de bijlagen verder toegelicht.

¹ Conform Gaswet, artikel 10a, lid 1, sub q

² <https://open.overheid.nl/documenten/71da4a5b-256f-4923-a994-5df031e1e8c3/file>

³ Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grotere beperking van het beschikbare LNG volume, ten gevolge van geopolitieke spanningen, of uitval van Noorse offshore infrastructuur.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 12 september 2024

Ons kenmerk: EA 24.0445

Onderwerp: Overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2025/26

Leveringszekerheid

In Nederland is leveringszekerheid omschreven als een situatie waarin "eindafnemers van gas op het juiste moment en in de juiste kwaliteit (laag- of hoogcalorisch) en met de benodigde hoeveelheid worden beleverd, ook wanneer de vraag hoog is"⁴. Op basis hiervan mogen alle eindafnemers in Nederland er van uitgaan dat leveringszekerheid is geborgd, ook wanneer het extreem koud is. Het beperken van gasstromen naar het buitenland is op basis van Europese regelgeving niet-geoorloofd. Bij het bepalen of er voldoende gas is om aan de behoefte van eindafnemers te voldoen, worden daarom ook (verwachte) gasstromen van en naar het buitenland meegenomen.

Het overzicht leveringszekerheid gaat daarom in op de beschikbaarheid van volume om de markt te beleveren, de beschikbaarheid van capaciteit om dit gas te transporteren en op de beschikbaarheid van voldoende flexibele middelen waarmee ook in een koud jaar⁵ de markt beleverd kan worden.

De focus ligt hierbij op gasjaar 2025/26, waarbij de ontwikkeling wordt beschreven tot 2030.

Andere maatregelen die bijdragen aan de leveringszekerheid in Nederland zijn het handhaven van voldoende connectiecapaciteit met buurlanden en diversificatie van het aanbod. Hiermee zijn meer mogelijkheden beschikbaar om verstoringen in de aanvoer op te vangen of alternatief aanbod beschikbaar te maken voor afnemers in Nederland. De mate waarin connectie met buurlanden en diversificatie van aanbod bijdraagt aan leveringszekerheid, is in deze analyse niet gekwantificeerd.

Uitgangspunten in een veranderende gasmarkt

In recente jaren hebben belangrijke gebeurtenissen geleid tot veranderingen in de gasmarkt en daarmee in de mate van leveringszekerheid voor de Nederlandse eindafnemers. Zo leidde het wegvallen van vrijwel al het aanbod uit Rusland tot een krap aanbod, hoge prijzen en een lagere gasvraag. In dezelfde periode resulteerde de sluiting van het Groningenveld niet alleen in een verminderd aanbod, maar vooral ook in minder flexibiliteit in het aanbod. Het weggevalen aanbod is voor een belangrijk deel opgevangen door een hogere aanvoer van LNG.

Bij het vaststellen van de uitgangspunten voor de analyse baseert GTS zich, waar mogelijk, op openbare bronnen. Specifieke uitgangspunten voor de analyse zijn beschreven en ter consultatie voorgelegd aan marktpartijen en representatieve organisaties⁶.

In haar analyse gaat GTS uit van drie varianten. Elke variant is doorgerekend voor een warm, een gemiddeld en een koud temperatuurjaar. Naast de basisvariant, heeft GTS een variant met een verhoogd aanbod van gas, als gevolg van minder export van hoogcalorisch gas naar Duitsland. Dit resulteert in een overschot op de volumebalans en meer mogelijkheden om de markt te balanceren, ook in een koude winter. De variant met een verlaagd aanbod gaat uit van een lagere beschikbaarheid van LNG en daarmee een potentiële krapte op de markt.

⁴ Memorie van toelichting, paragraaf 2.1; <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34957-3.html>

⁵ Als koudste winter hanteert GTS het temperatuurverloop zoals is waargenomen in 1995/96

⁶ Marktconsultatie: <https://www.gasunietransportservices.nl/gasmarkt/marktontwikkelingen/leveringszekerheid-gas>

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 12 september 2024

Ons kenmerk: EA 24.0445

Onderwerp: Overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2025/26

Met deze drie varianten heeft GTS een reële spreiding in de uitgangspunten meegenomen. Sterk versturende gebeurtenissen, zoals langdurige uitval van aanbod, zijn hierbij niet meegenomen.

Resultaten uit de analyse

Capaciteitsbalans

Overeenkomstig het advies uit januari 2024, toont de huidige analyse dat in het komend gasjaar een beperkt tekort, minder dan 1 GW, bestaat op de capaciteitsbalans. Wanneer de gasvraag vanuit het buitenland in de balans wordt meegenomen, is er onvoldoende capaciteit beschikbaar om te voldoen aan de totale gasvraag van het berekende gebied, die met een statistische waarschijnlijkheid van eens in de 20 jaar voorkomt terwijl er capaciteit uitvalt, vergelijkbaar met die van de grootste capaciteitsbron (gasopslag Norg).

Bij de capaciteitsbalans is, naast de middelen die beschikbaar zijn binnen Nederland, tevens rekening gehouden met bergingen die vanuit Duitsland capaciteit aan Nederland kunnen leveren. Voor het beschikbaar zijn van capaciteit uit gasopslagen, is het belangrijk dat er aan het begin van de winter voldoende volume in de gasopslagen zit. Momenteel schrijft de Europese Leveringszekerheidsverordening (2017/1938) nog minimum vulgraden van gasopslagen in een lidstaat voor.

Volumebalans

Waar de capaciteitsbalans is opgesteld voor een specifiek moment met piekvraag, is de balans tussen vraag- en aanbod van volume opgesteld voor een heel gasjaar. Omdat de omvang van de gasvraag afhankelijk is van de temperatuur, is deze balans berekend voor een koud, voor een gemiddeld en voor een warm temperatuurjaar.

De volumebalans laat alleen een tekort zien in een koud jaar, wanneer wordt uitgegaan van de variant met verlaagd aanbod. In deze variant is er 75 TWh minder aanbod beschikbaar, vergelijkbaar met 30% van het LNG aanbod dat is verondersteld in de basisvariant. Bij sluiting van de EemsEnergyTerminal in de Eemshaven, in het najaar van 2027, blijft dit tekort aanwezig tot na 2030. Hoewel het voorziene tekort op de volumebalans kleiner is dan eerder gerapporteerd, met name vanwege de aanname van een lager exportvolume naar Duitsland, is het handhaven van bestaand aanbod een belangrijke voorwaarde voor leveringszekerheid.

Gasopslagen

Het belang van gasopslagen is toegenomen, omdat het huidige aanbod beperkte mogelijkheid heeft om de variaties in de gasvraag te volgen. Belangrijk hierbij is dat niet elk land beschikt over opslagmogelijkheden met voldoende volume om te kunnen balanceren tussen de hoge wintervraag en de lagere zomervraag. Deze seizoensflexibiliteit wordt hierdoor uitgewisseld over landsgrenzen heen en vormt een internationale markt. Per saldo, wordt een deel van de flexibiliteit die beschikbaar is in Nederland ingezet ten behoeve van markten in onze buurlanden, met name België en het Verenigd Koninkrijk. Dit beeld wordt bevestigd door modeluitkomsten van de organisatie van Europese transmissiesysteembeheerders (ENTSO-G). Het vaststellen van de vraag naar seizoensflexibiliteit en het benodigd opslagvolume in Nederlandse seizoensbergingen, dient dan ook in Noordwest-Europees perspectief plaats te vinden.

Gasunie Transport Services B.V.

Datum: 12 september 2024

Ons kenmerk: EA 24.0445

Onderwerp: Overzicht leveringszekerheid voor gasjaar 2025/26

In de komende jaren wordt verwacht dat de vraag naar seizoensflexibiliteit zal afnemen, als gevolg van een geleidelijke afname van de gasvraag. Voor de periode tot 2030 gaat GTS uit van een blijvende beschikbaarheid van de huidige seizoensopslagen.

Vuldoel voor seizoensopslagen

Op basis van vraag en aanbod van volume en capaciteit zoals is aangenomen in de drie varianten en uitgaande van een koud gasjaar 2025/26, volgt uit de GTS-analyse een vraag naar seizoensflexibiliteit ter grootte van 110 TWh. Rekening houdend met de interactie met onze buurlanden, betekent dit dat er aan het begin van de winter 2025/26, op 1 november, 110 TWh⁷ aanwezig moet zijn in Nederlandse seizoensopslagen.

Hoogachtend,
GASUNIE TRANSPORT SERVICES B.V.

Algemeen Directeur

Bijlagen bij deze brief, met een nadere onderbouwing

Bijlage 1: Seizoensflexibiliteit en rol van gasopslagen

Bijlage 2: Ontwikkelingen in de gasmarkt en uitgangspunten

Bijlage 3: Resultaten

Bijlage 4: Wettelijk kader

⁷ GTS definieert alle energiehoeveelheden op basis van calorische bovenwaarde.